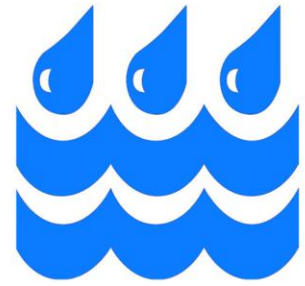

SAIMAAN VESIENSUOJELUYHDISTYS RY

Hietakallionkatu 2, 53850 LAPPEENRANTA

URPALONJÄRVI-HANKKEEN RAPORTTI LOKAKUU 2024

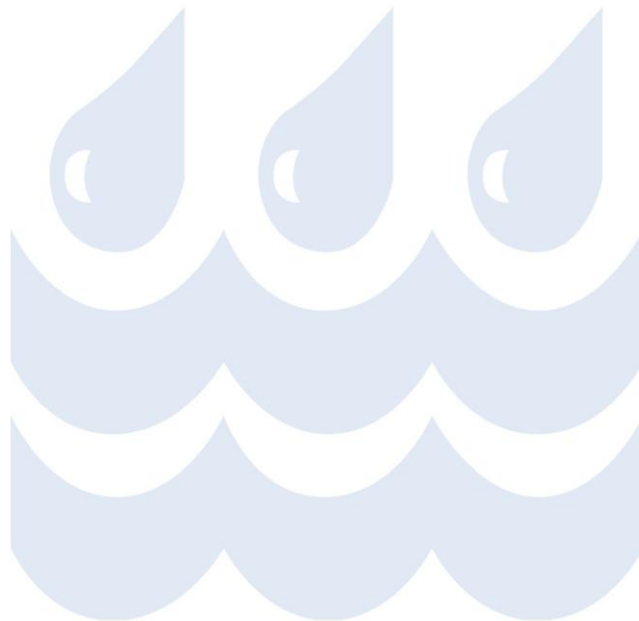
Lappeenrannassa 16. lokakuuta 2024

Roni Seppä

ympäristöasiantuntija

SISÄLTÖ

1 YLEISTÄ.....	3
2 TOIMENPITEET	5
3 HANKKEEN VIESTINTÄ.....	7
4 HANKKEEN TALOUS.....	7
5 HANKKEEN TULEVAISUUS	7
JAKELU	9

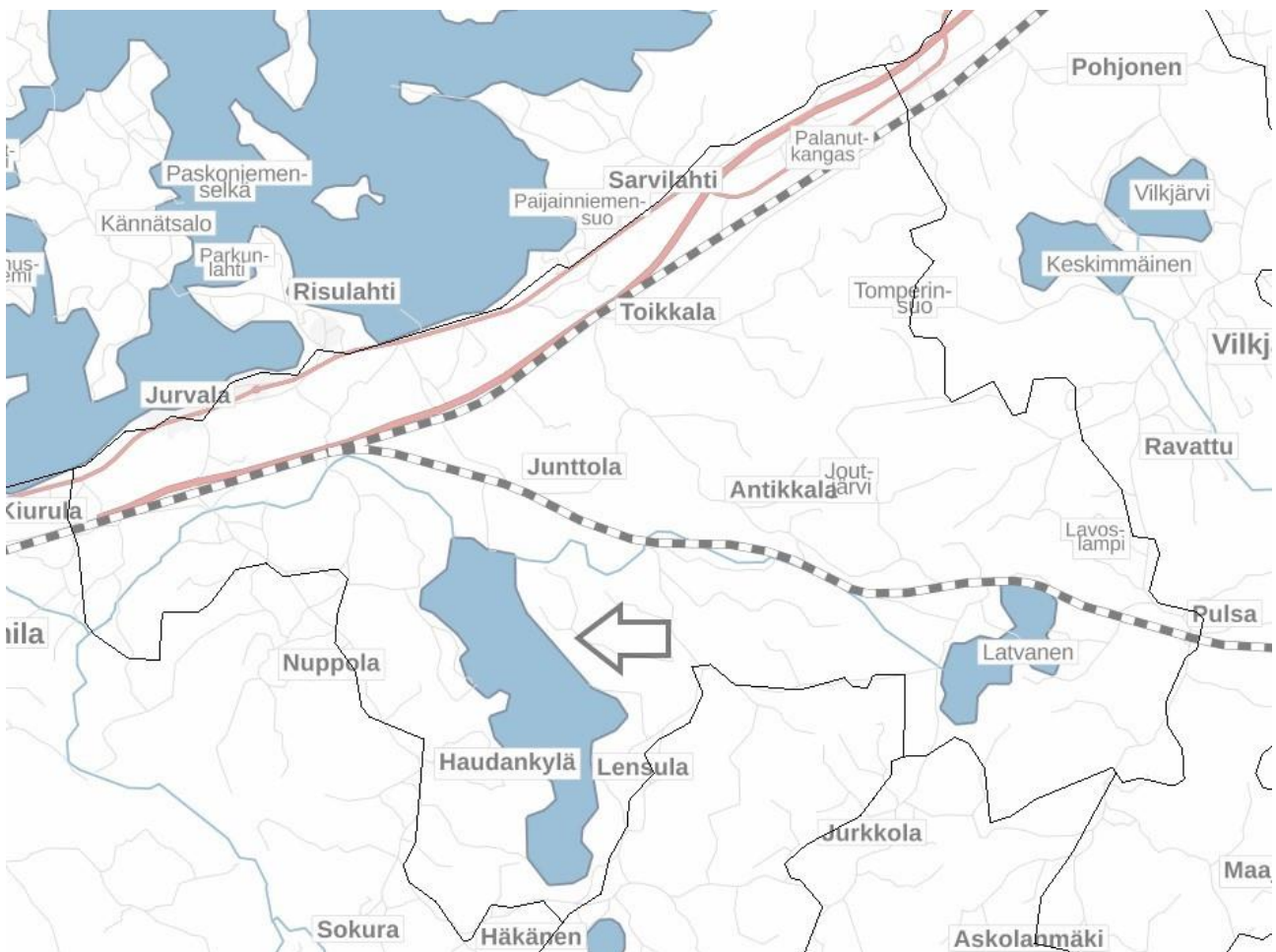

1 YLEISTÄ

Kolmivuotisen hankkeen (2023–2025) ensisijaisena tavoitteena on parantaa Urpalonjärven vedenlaatua ja käyttökelpoisuutta vesistönsuojelullisin toimenpitein. Yhtäläillä hankkeella tähdätään pitkäjänteyden vesiensuojelun kehittämiseen alueella. Hankkeen tavoitteena on aktivoida vesialueen käyttäjiä vesiensuojeluun tiedottamisella, neuvonnalla ja osallistumismahdollisuuksilla vesiensuojelutyöhön. Kolmantena tavoitteena on kerätä tarkempaa tietoa alueen tilasta ja hyödyntää niitä kunnostustoimenpiteiden kohdentamisessa.

Vesiensuojelurakenteita pyritään kohdentamaan merkittävimpiin kuormittaviin uomiin ja ojiin ja niiden laajuudessa pyritään huomioimaan riittävä teho suhteessa valuma-alueeseen. Kosteikosta tai muusta rakenteesta tehdään kustakin oma suunnitelma. Töiden suorittamiseen tarvittavat viranomaisluvut hankitaan.

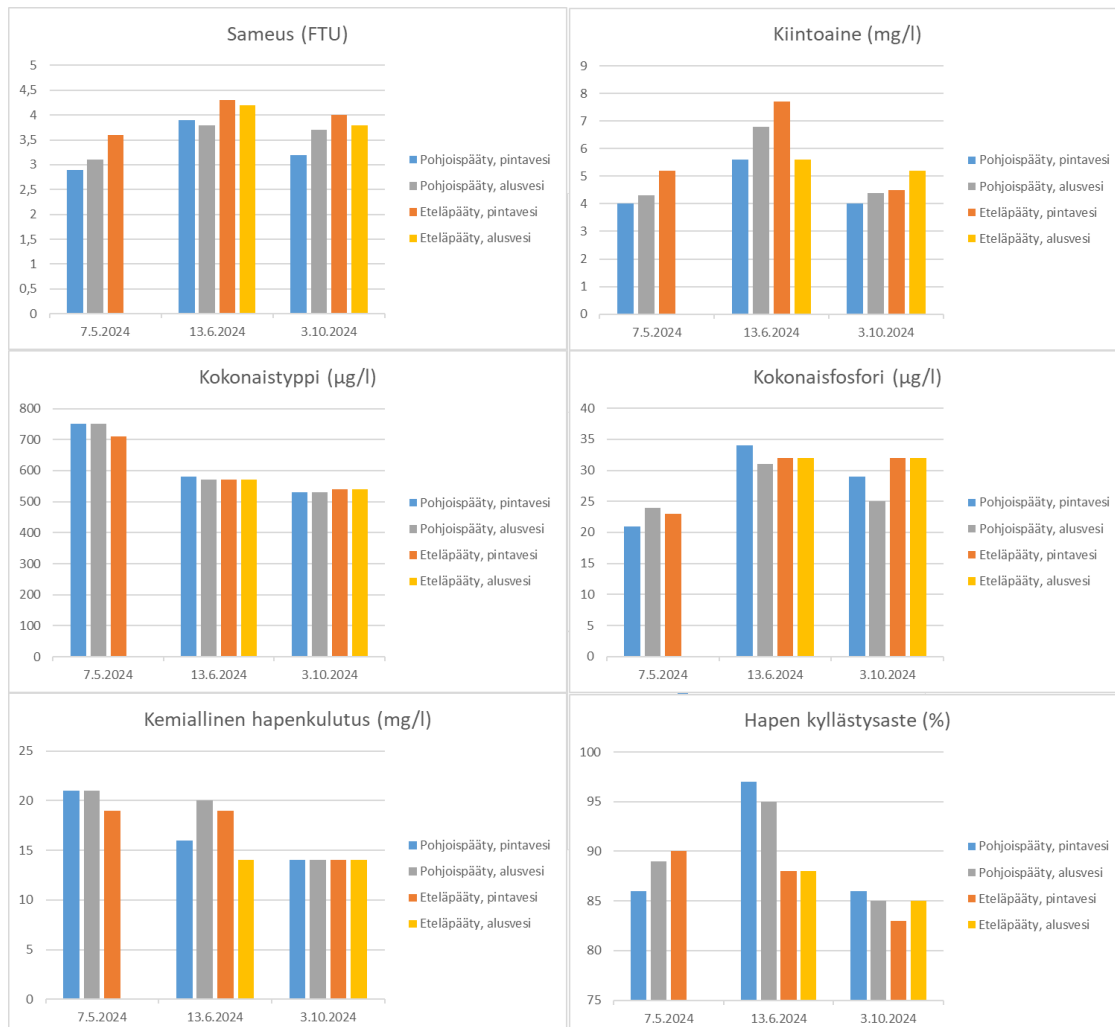
Urpalonjärvi (09.006.1.001) sijaitsee Luumäen kunnassa (Kuva 1). Ympäristöhallinnon järjestelmissä Urpalonjärvi on nimellä Suuri-Urpalo. Järven pinta-ala on noin 350 ha ja keskisyvyys vain 1,46 m. Urpalonjärven valuma-alue on noin 65 km² ja siitä viljelysmaita on 7,7 %, sulkeutuneita metsiä 67,5 %, harvapuustoisia metsiä ja avoimia kankaita 11 % sekä kosteikkoja ja avosoita 2 %.

Kuva 1. Urpalonjärvi ja valuma-alue (SYKE 2022).

Urpalonjärven ekologinen tila on Suomen ympäristökeskuksen mukaan tyydyttävä. Ympäristötietojärjestelmä Hertan mukaan, kokonaisfosforipitoisuus on vaihdellut 13–45 µg/l, typpipitoisuus 530–1400 µg/l, kemiallinen hapenkulutus 7,2–28 mg/l ja pH 6,0–7,1 (Syke 1981–2021). Vesi on pääsääntöisesti lievästi hapanta, tummaa, sekä ravinnerikasta ja humuksista. Ravinnepitoisuuksien perusteella vesi voidaan luokitella lievästi reheväksi ja viimeisimpien hankkeen aikana otettujen vesinäytteiden perusteella ovat fosforin ja typen pitoisuudet lähellä hyvän ekologisen luokituksen raja-arvoja. Ravinnepitoisuudet ovatkin 2000-luvulla pysyneet pääsääntöisesti tasaisena, mutta kemiallisen hapenkulutuksen osalta pitoisuudet vaikuttavat olevan kasvusuunnassa. Tämä viittaa humuksen lisääntymiseen vesistössä, jonka todennäköisimmät lähteet sijaitsevat järven valuma-alueen turve- maavaltaisissa metsissä ja niiden ojituksessa. Happitilanne on myös ollut vähintään kohtalainen, hapen kyllästysaste on vaihdellut 2000-luvulla 64–107 %, keskiarvo 86 %.

Hanketta edeltävien vedenlaatutietojen perusteella Urpalonjärven pohjois- ja eteläpäädyn välillä ei ole merkittäviä eroja vedenlaadussa. Tilanne tarkistettiin hankkeen aikana otettujen vesinäytteiden avulla, joiden mukaan Urpalonjärven pohjois- ja eteläpäädyt ovat säilyneet vedenlaadullisesti hyvin samankaltaisina (viimeisimmät hanketta edeltäneet vesinäytteet eteläpäädyssä vuodelta 2008). Pohjoispäädyn vedenlaatu on hieman parempi kuin eteläpäädyssä, mikä on todennäköisesti seurausta paremmasta veden vaihtuvuudesta pohjoispäädyssä (kuva 2).

Kuva 2. Urpalonjärven etelä- ja pohjoispäädyn vesinäytteiden tuloksia. Päätyjen väliset erot ovat pieniä, mutta viittaavat parempaan veden vaihtuvuuteen järven pohjoispäädyssä.

2 TOIMENPITEET

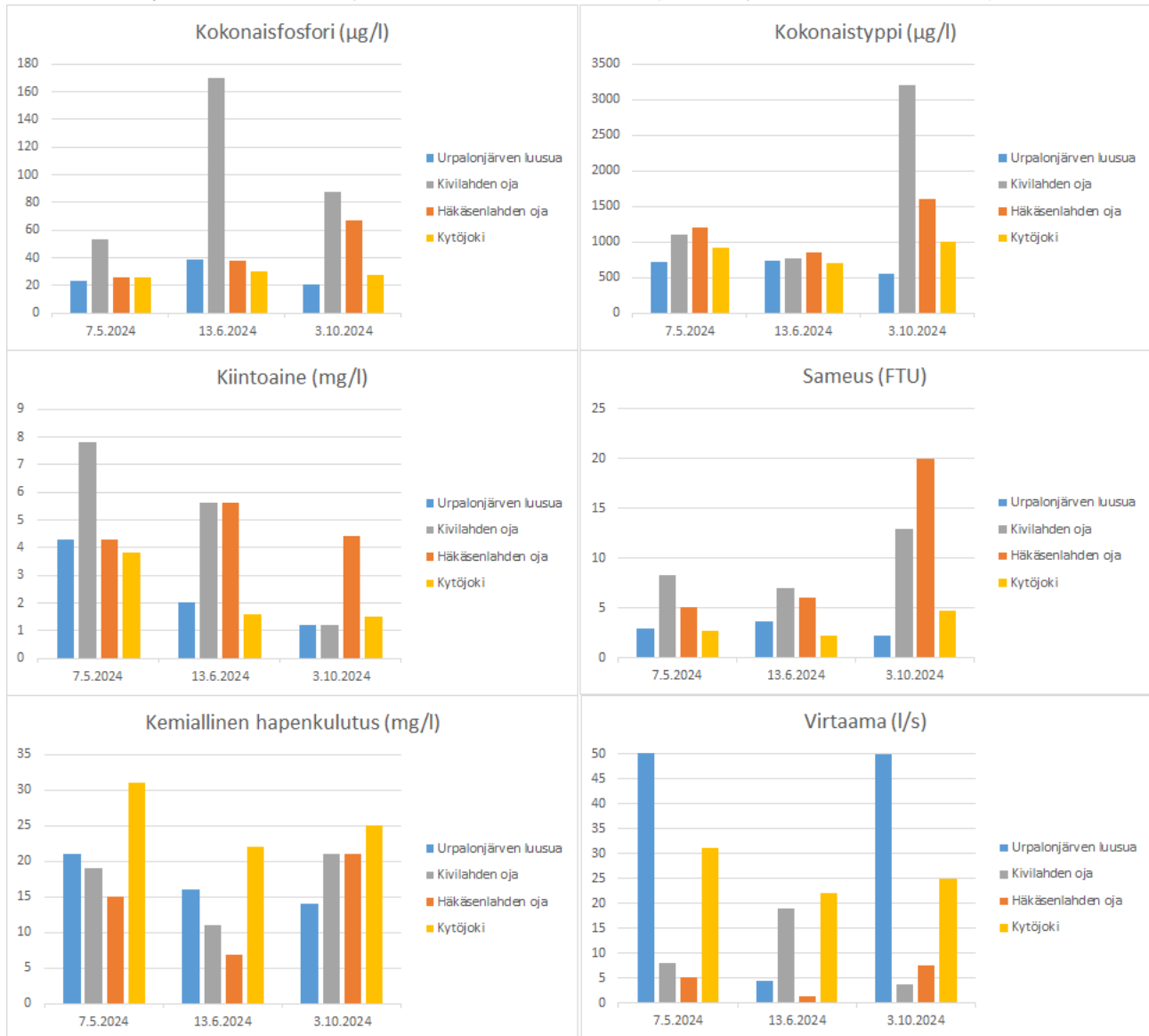
Urpalonjärvi-hankkeen toimenpiteet vuodelle 2024 alkoivat hoitokalastuksella (13.5. - 4.6.2024), joka tiettävästi on Urpalonjärven osalta ensimmäinen laatuaan. Järven matalaan luonteeseen soveltuvaksi hoitokalastuksen menetelmäksi valittiin putkikatiskat, joilla kalastus on mahdollista myös alle metrin syvyisissä vesissä. Putkikatiska ovat useamman metrin mittaisia pyydyksiä (noin 8-10 m), jotka rakentuvat useasta sarjaan punotusta katiskasta, jossa on nieluja molemmin puolin ja kalapesät päädyissä. Putkikatiskat ovat hoitokalastuksen menetelmänä uusi, joten myös menetelmän tehokkuuden kannalta saatiin kerättyä arvokasta tietoa. Hoitokalastuksessa käytettiin noin 30 putkikatiskaa ja kalastus suoritettiin järven pohjoispuolelle painottuen. Hoitokalastuksen saaliiksi saatiin kalaa hieman reilu 430 kiloa ja saaliin runsaimmat lajit olivat lahna, särki, pieni ahven ja sorva. Saaliin lajijakauma muuttui kalastuksen aikana, joka todennäköisesti on seurausta lyhyestä kalojen kutuajasta (matala ja tummavetinen järvi lämpenee nopeasti). Kalastuksen saalis oli verrattain pieni ja on mahdollista, että kalastuksen aloittaminen aiemmin olisi osunut paremmin kalojen kutuaikaan. Ensi kevään kalastus on mahdollisuuksien mukaan ajoitettava aikaisemmaksi, jotta kalastus saadaan käyntiin heti veden alkaessa lämmetä.

Vesiensuojelurakenteiden osalta ei hankkeessa ole vielä ehditty toteutusvaiheeseen, mutta suunnittelun alla on parhaillaan useampi kohde. Vesiensuojelurakenteita on tarpeen sijoittaa sekä suoraan Urpalonjärveen laskeviin ojiin että järven pohjoispäähän laskevan Kytöjoen valuma-alueelle. Suoraan Urpalonjärveen laskeviin uomiin on suunnitteilla yksi kosteikko, joka sijoittuu järven eteläpäästä eniten kuormittavan ojan varrelle Häkäsenlahdella. Häkäsenlahden kosteikon suunnitelma on viivästynyt ja sen toteutus on aikaisintaan 2024 talvella (todennäköisimmin kuitenkin 2025 puolella). Kytöjoen valuma-alueelle on suunnitteilla yksi kohde, jossa tavoitteena on ojitetun rämeen ennallistamisen kautta saatava vesiensuojeluhyöty. Kytöjoen valuma-alueelta on tavoitteena kartoittaa ja toteuttaa tämän lisäksi 4-5 vesiensuojelurakennetta, sikäli kun soveltuvia paikkoja saadaan löydettyä.

Kuva 3. Häkäsenlahden kosteikkosuunnitelma on melko pitkällä, mutta vielä toistaiseksi kehityksen alla.

Hankkeen aikana on seurattu Urpalonjärveen laskevien kookkaimpien ojien vedenlaatua. Näytteenoton tuloksista ilmenee voimakkaita kuormituspiikkejä myös Kytöjokea pienemmistä ojauomista ja erityisesti Kivilahden ojasta muodostuu merkittävästi kuormitusta myös kesäaikaan. Keväällä ja syksyllä Kivilahden oja on pitkälti järven tasossa ja virtaama on pieni tai sitä ei ole. Urpalonjärviin laskevien ojien ravinnepitoisuudet ja sameus ovat melko korkeat Kytöjoen vesiin verrattuna ja ainoastaan kemiallinen hapenkulutus on Kytöjoessa korkeampi. Kytöjoen kautta saapuva kuormitus on kuitenkin virtaaman mukaan suhteutettuna suurin Urpalonjärven kuormituslähde, jossa vedenlaadun ongelmana on erityisesti korkea eloperäisen aineksen määrä (humus ja mahdollisesti levät).

Kuva 4. Urpalonjärveen laskevien uomien ja luusuan vesinäytteiden tuloksia.

3 HANKKEEN VIESTINTÄ

Urpalonjärvi-hankkeen aloituksesta on tiedotettu paikallisille järjestetyssä tupaillassa, jonka lisäksi hankkeen toimenpiteistä viestitään [hankkeen verkkosivuilla](#). Käytännön toimenpiteet, kuten hoitokalastuksen aloitus ja tulokset, viestitään myös mahdollisuuksien mukaan suoraan aiheesta kiinnostuneille paikallisille.

Hankkeessa toimii ohjausryhmä, johon on kutsuttu edustajat Kaakkois-Suomen ELY-keskuksesta, Luumäen kunnasta, järven osakaskunnista sekä paikallisia aktiivisia maanomistajia. Ohjausryhmä on toistaiseksi kokoontunut neljästi.

4 HANKKEEN TALOUS

Hankkeelle on myönnetty avustusta Etelä-Karjalan Säästöpankkisäätiöltä 57 612 € ja Ympäristöministeriöltä 78 613 € Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen myöntämänä. Lisäksi rahoitusta on saatu Luumäen kunnalta, Urpalonjärven osakaskunnilta ja kalatalousalueelta. Toinen maksatuserä on suunniteltu haettavaksi vuoden 2024 lokakuussa.

Hankkeen kustannusarviota on päivitetty alkuperäisestä vastaamaan paremmin hankkeen tilannetta. Hankkeen varoja on käytettävissä arviota enemmän, jota kohdennetaan Kytöjoen valuma-alueen vesiensuojelurakenteisiin, hoitokalastukseen ja ruovikon niittoihin Urpalonjärvellä.

	2023	2024	2025	yhteensä
Henkilöstökulut sivukuluineen	5100	6200	12000	18735
Välilliset kulut/ flat rate 15 %	765	930	1800	8060
yht	5865	7130	13800	26795
Ostopalvelut				
Kytöjoen vesiensuojelurakenteiden suunnittelu ja rakentaminen		4000	29000	33000
Häkäsenlahden kosteikon suunnittelu ja rakentaminen		8000	15000	23000
Vesistötkimukset		4000		4000
Ruovikon niitto			7000	7000
Hoitokalastus		7500	10000	17500
yht	0	23500	61000	84500
yht alv 24 % (yhdistys on alv-velvollinen)	0	29140	75640	104780
Hankekustannukset yhteensä	5865	36270	89440	<u>131575</u>

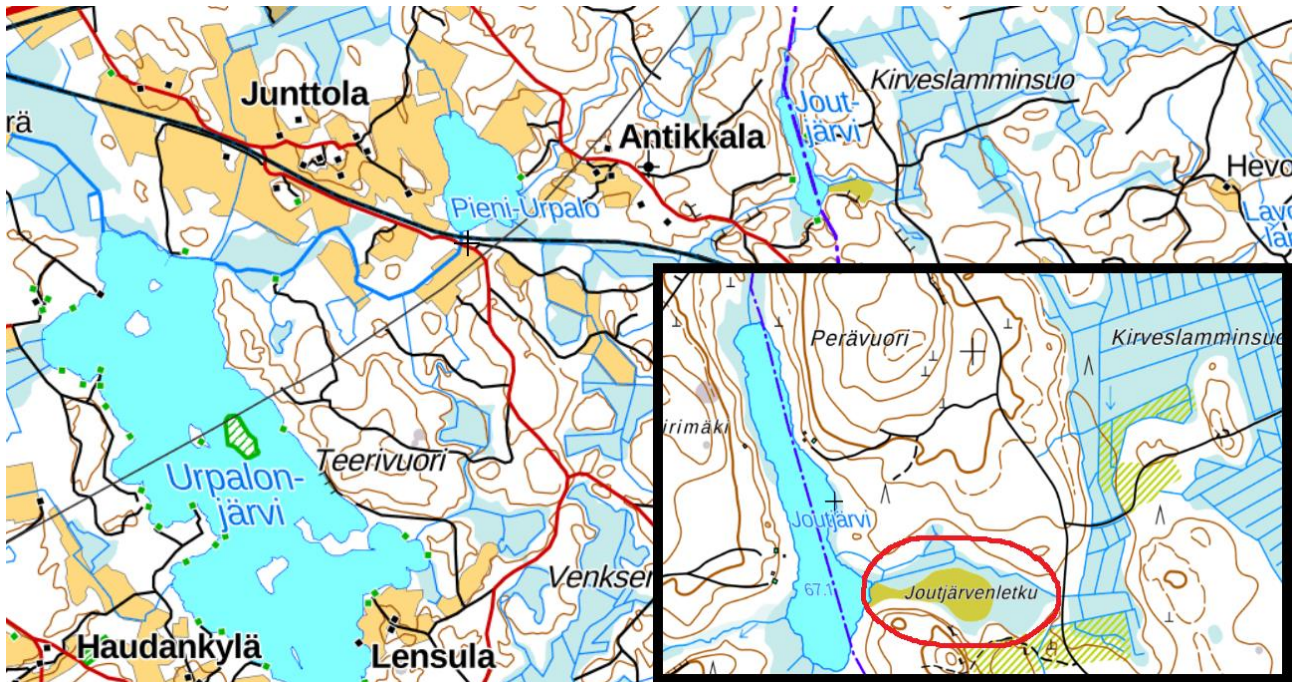
Kuva 5. Päivitetty versio Urpalonjärvi-hankkeen kustannusarviosta.

5 HANKKEEN TULEVAISUUS

Hankkeessa 2024 loppuvuodesta ja 2025 alkuvuodesta laadittavista vesiensuojelurakenteiden suunnitelmista mahdollisimman moni pyritään saada toteutettua 2025 aikana (aikavälillä kevät-

syksy). Mitä aikaisemmin vesiensuojelurakenteet saadaan toteutettua, sitä enemmän ehditään niiden toimintaa ja kestävyyttä tarkkailla vielä hankkeen aikana.

Uusien vesiensuojelurakenteiden kartoittaminen ja suunnittelu jatkuvat ja painopiste siirtyy Kytöjen valuma-alueelle. Kytöjen suunnalta on jo alustavasti löydetty muutamia potentiaalisia vesiensuojelurakenteiden paikkoja, mutta hankkeen resurssit mahdollistavat vielä useamman rakenteen toteuttamisen. Kytöjen valuma-alueella pisimmälle on ehditty Joutjärven rämeen ennallistamisen tiimoilta, jossa tavoitteena on vesiensuojelun ja monimuotoisuuden hyöty. Joutjärven rämealue on aikanaan ohitettu ojien avulla, joiden ohjaaminen takaisin rämeelle sekä ennallistaisi sen vesitaloutta että suodattaisi ojasta saapuvia vesiä.

Kuva 6. Joutjärven rämeen sijainti Urpalonjärven koillispuolella.

Hoitokalastuksen jatkaminen 2025 keväällä tullaan mahdollisuuksien mukaan suorittamaan 2024 suuremmalla intensiteetillä, jotta lyhyen kutuajan aikana saadaan mahdollisimman runsas saalis. Ruovikon niittoihin ryhdytään järven pohjoispäädystä, sikäli kun niittourakoitsijan on mahdollista siirtää laitteistonsa järvelle. Niitto kohdennetaan alustavasti ainakin Urpalonjärven laajimpaan järvi-ruo'on esiintymään järven luusuan edustalla.

	1/2023	2/2023	1/2024	2/2024	1/2025	2/2025
Hankkeen valmistelut, yhteistyötahojen kuuleminen	X	X	X	X	X	X
Toimenpidealueiden vedenlaatus seuranta			X	X	X	X
Valuma-alueiden selvitystyö		X	X	X		
Kosteikkojen suunnittelu		X	X	X	X	
Kosteikkorakentaminen				X	X	X
Kosteikkojen hoitosuunnitelmat				X	X	X
Kosteikkojen toiminnan tutkiminen						X
Hoitokalastus			X		X	
Niitot					X	X
Tiedotus/tilaisuudet		X		X		X
Loppuraportti ja kunnostustarpeen sekä pitkäaikaissuurannan jatkoarviointi						X

Kuva 7. Urpalonjärvi-hankkeen aikataulu.

JAKELU

Urpalonjärvi-hankkeen ohjausryhmä

Etelä-Karjalan Säästöpankkisäätiö

Hankkeen valvoja

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus